

שלשה שאכלו

פרק שביעי ברכות

מח

עין משפט
נר מצות

לאחרי קטן פורח. שאין מדקדקין בו אם בא לכלל שנים או לא ומה
הן שנים ו"ג שנים ויום אחד: מלגלג. (ג) מקנים. מקן של מקטנותו:
בזיון. דלעת וליה דגריסו מקטנים וקטן הוא שרף האילן כלומר
משנה שהוא חוטט ויולא מתוך השקף נכר אם יסיה טוב: ואיסור סכר.

רבי יוחנן סהיה קובל (ד) ומתחבר על תורה אור

לאחרי קטן פורח. ולית הלכתא ככל הנני
שמעתיא אלא כי הא *דאמר רב נחמן
*קמן חודע למי מברכין מומצין עליו אבוי
*ורבא הווי יתבי קמיה דרבא אמר להו רבא
למי מברכין אמרי ליה לרחמנא ורחמנא
היבא יתבי רבא אדוי לשמי מללא אבוי נפק
לברא אחוי כלפי שמיא אמר להו רבא
תרווייכו רבנן היתיה היינו דאמרי אינשי
*בזיון בזיון מקטפיה ידע: א"ר יהודה
בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב
יתשעה אבולו דגן ואחד אבל ירק מצטרפין
א"ר ירמיה בעאי מיניה מרב יהודה שמנה מחו
שבעה מהו יא"ל לא שנה ששה (ה) *וראי
לא מבעיא לי א"ל רבי ירמיה שפיר עברת
דלא איבעיא לך תתם טעמא מאי מושם
דאיבא רובא הכא נמי איבא רובא ואיהו
סבר *ירבא דמינבר בעינן. ינאי מלכא
ומלכתא כריכו ריפתא בהרי הרדי ומדקמל
להו לרבנן לא הוה ליה אינשי לברוכי להו
אמר לה לדיבתהו מאן יהיב לן גברא
*דמברך לן אמרה ליה אשתבע יי דאי
מייטנא לך גברא דלא מצטרף ליה אשתבע
לה איתיתיה לשמעון בן שטח אחיה
אותביה בין רדיה לדידה אמר ליה חויה
כמה יקרא עבדינא לך אמר ליה לאו את קא
מוקרת לי אלא אורייתא היא דמקרא לי
דכתיב *סלסלה ותזממך *חבבך כי
החבקהה אמר לה קא חויה דלא מקבל מרות יהבו ליה כסא לברוכי אמר
הכי אברך ברוך שאכל ינאי וחבירי משלו שתייה חתומא כסא יהבו ליה
כסא אורייתא וברוך א"ר אבא בריה דרב חייא בר אבא (*א"ר יוחנן) שמעון
בן שטח *דעבר לגרמיה הוא דעבר דתבי אמר ר' חייא בר אבא א"ר לעולם
אינו מוציא את הרבים ידי חובתן עד שיאכל כזית דגן (ג) מיתבי רשב"ג אומר
עלה והסיב עמהם יאפילו לא טבל עמהם אלא בציר ולא אבל עמהם אלא
גרוגרת אחת מצטרף אצטרופי מצטרף אבל ילחוציא את הרבים ידי חובתן עד
שיאכל כזית דגן איתמר נמי אמר רב תנא בר יהודה משמיה דרבא אפי' לא
טבל

דמנהג שנות הוא דבי היי דלמר אטו ארון גברא הוא ה"א חמו חומש גברא הוא ועוד
והוא דלא חיוין בשום דוחא דמתי אלא כעבודא דעבור השנה כשעלין בעליה צרכי דרבי אליעזר (פ"ה) דקאמר בשלשה מעברין את
השנה ר' אליעזר אומר בעשרה ואם נתמטפו מבין ספר חורש וששין עגולה וכו' ואין מחיר שם כיהא הקטן ארוח הס"ת והתם נמי
לא קאמר אלא ספר חורש העשוי בגליון אבל חומשין שלט לא ומיהו קאמר צירושלמי א"ר יוסי (י) זמנין אכלית עס ר' חלפתא אבא ועס ר'
היננא בר סרוי חזיני ולא מומצין עליו עד שהבחי שתי שערות ומשם משמע להמקדף לזמן לא עבדין עובדא עד שזיבא שתי שערות
הא לתפלה עבדי ומתוך צירושלמי זס פי' ר' דלון עושין קטן סוף לעשרה לא לתפלה ולא לברכת המזון וגם היה אומר ר"י שגם רבינו חס
עלמו לא היה טובא לעשות כן לעשות קטן סוף לעשרה ולא עשה מעשה וסלך אפי' חומש צידו לא מהי כדפירש"י כיון דלא אהתי קטן
כדו גס חומש צידו לא אהתי ומיהו *קטן פורח ויודע למי מברכין משמע שמברכין עליו גם בשלשה כדפירש"י וליכא מלון דפליג וזה לשון
צידו שפוסק מסקנא דמלחא אין עושין קטן סוף לעשרה לזמן ולתפלה ולשלש עד שזיבא שתי שערות כעבודא דר' יוסי צירבי חלפתא
צירושלמי וזה דאמרין צירושלמי קטן וס"ה עושין אותו סוף אומר ר"י דגם העול קטן לס"ה כלומר סוף לקריאת התורה קאמר
ודוקא הים כדלוחא כמגילה (פ"ג דף ג"ב) דקטן עולה למזין בשעת דקאמר חלפתא *אפי' לתפלה היינו דוקא העשוי בגליון אבל חומשין
שלט לא ולפי' ר"ת חומש אינו מושל כל צד קטן אבל קטן חודר הוי סוף אבל פרי לא דקאמר גבי עובדא דר' אליעזר ור"ת פי' דהיה
צירושלמי דרבי יוסי צר' חלפתא דוקא בשלש מיני: אבוי ורבא הווי יתבי וכו'. ואם תאמר כי דמי אי הווי קטנים פורחים
מחו רבותא הווי כזה שהביטו כלפי מעלה אלא לרד לומר דהאי לוי לאחמוני עליהו קא מנסי להו הי קטנים טובא אלא לנסותיהו
קא עביד סהיה צביה: *תשעה שאלנו דגן ואחד ירק מלגלג. והכי הלכתא שאלה שאלל ירק או שיה כוס יין מלגלג
וחפילו נכרך שאלנו יסולן לומר שהיה שיה ככלל חליה ויש שרוים לומר דהיינו דוקא לזמן עשרה אבל לשלש לא מלגלג
לעיל נמי מחמירין טפי בזירוף שלש מעשרה ומיהו צירושלמי חדא שהרי מסיק עלה התם מהנ' כרבן שמעון בן גמליאל כלומר ורבנן פליגי דלא
מקולי מפרש דלון הלכה כדלוחא כמגילה (פ"ג דף ג"ב) דקטן עולה למזין בשעת דקאמר חלפתא *אפי' לתפלה היינו דוקא העשוי בגליון אבל חומשין
מלגלג ואין הלכה כיהוד ועוד דל"ק קשה דרבי יוחנן אדר' יוחנן דהכא א"ר חלפתא *אפי' לתפלה היינו דוקא העשוי בגליון אבל חומשין
מלגלג *אפי' לא טעם אלא שיה כעבודא דר"ש בן שטח וצירושלמי קא"ר יוחנן לעולם אין מומצין עד שיכלל כזית דגן הא
מלגלג אלא ש"ה כאל לעשרה וצירושלמי יחירי בזמן שלש ושלשים לעשרה אפי' איכא שנים ושלש ששור מלגלגין ושתייה ככלל
אכליה ולא חלפתא אלא חרובא דמינבר: *עד שיאכל כזית דגן. משמע שם אכל כזית דגן שזיבא אף חרובא שאלנו על השבוע
ותיהו ורבי כזית חייב אלא מלגלגין ופטר דלוריתא דר' אבהו אלא כזית דגן כזית דגן דרבנן דרבנן שאלנו לחיות
וכזית מברכין לו ולא מצי לארומי [הא] דשרו לקטן שזיבא אף חרובא אלא כזית דגן כזית דגן דרבנן דרבנן שאלנו לחיות
ופטר אבוי שאלנו חייב אלא מלגלגין הא אם אכל אבוי כדי שביעה אינו יכול לפטור ופטר"ה דמחויב דרבנן מחויב קרינן ביה אבל

ולית הלכתא ככל הנני שמעתיא אלא כי הא *דאמר רב נחמן
דקאי נמי ארבי יוחנן ולא נהירא שהרי אין דרך הגמרא
שסותר דברי אמוראים והבדילתא שהביא ר' יוחנן בלא
שום טעם וי"ל דקאי לקטן פורח כלומר קטן פורח (י) מומצין עליו היינו
דוקא היודע למי מברכין ומתרווייכו
צטין ולפירושיו ל"ל דלא מייח
עובדא דלכוי ורבא לענין אומני
עלייהו אלא לפרש מהו קטן היודע
למי מברכין דמסתמא לא פורחים הוו
דלס כן מהו דבתייהו אם יודעים
למי מברכין ורבה נמי דעבד היינו
להראות שם צהם בינה והם קטנים
ולא מומצין עלייהו. ולומר ר"ת
אף על פי דלית הלכתא ככל הנני
שמעתיא מיהו הלכה כרבי"ל דלמר
קטן ממש עושין אותו סוף לעשרה
והכל דעביד פורח ויודע היינו דוקא
בשלש ולית הלכתא ככל הנני
שמעתיא לא קאי ארבי"ל ודוקא נמי
שהרי מפסקי הגמרא בינתיים באלוה
מעשה דר' אליעזר לעולם שנים
חדש ומתא כותיהו אלא קאי אהני
שמעתיא דכתיב תניא כותיהו דשנים
כגון חשעה וארון ושבת ושנים ותשעה
נרחין כעשרה ושנים מתחדדים וקטן
פורח א"ע דתנא ברייתא הכי לאחוי
פורח יעמידנה רב נחמן בלוי יודע
למי מברכין והיינו נמי כרבי"ל דלמר
לעיל קטן אין מומצין עליו פי' מוטל
בעריסה עד שזיע למי מברכין אבל
עושין אותו סוף לעשרה פי' לברכה
נחמן דבי צעי יודע ופורח כדפי'
ה"מ לזמן שלש אבל לסוף מודה
לרבי"ל דסוף לעשרה וה"ה לתפלה
דקטן מלגלג ודוקא נמי דפרך עלה
ממעשה דר' אליעזר סהיה לתפלה
לרבי"ל דמיייר צבהמ"ו ומיהו הימה
דכ"ר (פ' ה) קאמר עלה דרבי"ל
הא הוא דמיהו לברכה המזון אבל
לתפלה לא והיה אומר ר"ת דאין
הלכה כן לפי שחולק על הגמרא שלט
דודאי רבי"ל לענין תפלה נמי קאמר
מדפרין משבדא דר' אליעזר דמיייר
בצלה. ויש מלגלגין קטן לתפלה
רק שיהא חומש צידו ולומר ר"ת
לא היה ליה אינשי
דסברין ליה אמה ליה
דבייתו השתא דקפלת
לגלוי רבנן סאן סבר
ל' יאמא מייחסי
ב"ה האמר חבב"ו (דף
דף) שבתלמא (תתא)
[תריץ] ע"י אלעזר בן
פריה ויהיה בן
גדירה ויהיה כל השני
שיאל ויהיה השלש
שיתוסם עד שבה
שבעת בן ששה והיה
את התורה ויהיה
ובס"ה סבה ב' עולה
היה (ד' מ) אבוי"ל
קא"ר ינאי מלגלג רבנן
אפמינא אית' לשמעון
בן ששה ואיתא נבי ב' (דף ק)
ובתלמא א"ר
דחא פירקא אבוי"ל ש'
נוירם עלו כזית ששען
בן ששה ק"ל סוף ששען
לזמן פתח וק"ל לא צבא
לזמן פתח ששען ששען
ששען כזית ינאי מלגלג
אמר ליה אתה תבא ששען
סאת נורין ואיתן רבנן
תשע סאת קיובבא עד
לי פלגא בן ירוך ויהיה
יהיב פלגא בן ידדי ששען
לזמן אול לישנא
ביבא חבב"ו ליה רלא
יהיב ליה בן ידדיה בלס
ששען ינאי מלגלג ויהיה
יהיב ששען בן ששה
ועד ששען יוסן סוף
בני נשי דרבנן
מלגלג דרשם לזני
ינאי מלגלג דרבנן

רבי נסים גאון
ינאי מלגלג כדפירש"ה
לא היה ליה אינשי
דסברין ליה אמה ליה
דבייתו השתא דקפלת
לגלוי רבנן סאן סבר
ל' יאמא מייחסי
ב"ה האמר חבב"ו (דף
דף) שבתלמא (תתא)
[תריץ] ע"י אלעזר בן
פריה ויהיה בן
גדירה ויהיה כל השני
שיאל ויהיה השלש
שיתוסם עד שבה
שבעת בן ששה והיה
את התורה ויהיה
ובס"ה סבה ב' עולה
היה (ד' מ) אבוי"ל
קא"ר ינאי מלגלג רבנן
אפמינא אית' לשמעון
בן ששה ואיתא נבי ב' (דף ק)
ובתלמא א"ר
דחא פירקא אבוי"ל ש'
נוירם עלו כזית ששען
בן ששה ק"ל סוף ששען
לזמן פתח וק"ל לא צבא
לזמן פתח ששען ששען
ששען כזית ינאי מלגלג
אמר ליה אתה תבא ששען
סאת נורין ואיתן רבנן
תשע סאת קיובבא עד
לי פלגא בן ירוך ויהיה
יהיב פלגא בן ידדי ששען
לזמן אול לישנא
ביבא חבב"ו ליה רלא
יהיב ליה בן ידדיה בלס
ששען ינאי מלגלג ויהיה
יהיב ששען בן ששה
ועד ששען יוסן סוף
בני נשי דרבנן
מלגלג דרשם לזני
ינאי מלגלג דרבנן

י' מלגלגין אן דיהא חבא [הא גבר ס' וכו'] ועיקרה דמלחא כדפירש"ה דר' תישעיא כדפירש"ה וירא יעקב כי יש שבר כדפירש"ה דקאמר חלפתא *אפי' לתפלה היינו דוקא העשוי בגליון אבל חומשין
שלט לא ולפי' ר"ת חומש אינו מושל כל צד קטן אבל קטן חודר הוי סוף אבל פרי לא דקאמר גבי עובדא דר' אליעזר ור"ת פי' דהיה צירושלמי דרבי יוסי צר' חלפתא דוקא בשלש מיני: אבוי ורבא הווי יתבי וכו'. ואם תאמר כי דמי אי הווי קטנים פורחים
מחו רבותא הווי כזה שהביטו כלפי מעלה אלא לרד לומר דהאי לוי לאחמוני עליהו קא מנסי להו הי קטנים טובא אלא לנסותיהו קא עביד סהיה צביה: *תשעה שאלנו דגן ואחד ירק מלגלג. והכי הלכתא שאלה שאלל ירק או שיה כוס יין מלגלג
וחפילו נכרך שאלנו יסולן לומר שהיה שיה ככלל חליה ויש שרוים לומר דהיינו דוקא לזמן עשרה אבל לשלש לא מלגלג לעיל נמי מחמירין טפי בזירוף שלש מעשרה ומיהו צירושלמי חדא שהרי מסיק עלה התם מהנ' כרבן שמעון בן גמליאל כלומר ורבנן פליגי דלא
מקולי מפרש דלון הלכה כדלוחא כמגילה (פ"ג דף ג"ב) דקטן עולה למזין בשעת דקאמר חלפתא *אפי' לתפלה היינו דוקא העשוי בגליון אבל חומשין מלגלג ואין הלכה כיהוד ועוד דל"ק קשה דרבי יוחנן אדר' יוחנן דהכא א"ר חלפתא *אפי' לתפלה היינו דוקא העשוי בגליון אבל חומשין
מלגלג *אפי' לא טעם אלא שיה כעבודא דר"ש בן שטח וצירושלמי קא"ר יוחנן לעולם אין מומצין עד שיכלל כזית דגן הא מלגלג אלא ש"ה כאל לעשרה וצירושלמי יחירי בזמן שלש ושלשים לעשרה אפי' איכא שנים ושלש ששור מלגלגין ושתייה ככלל
אכליה ולא חלפתא אלא חרובא דמינבר: *עד שיאכל כזית דגן. משמע שם אכל כזית דגן שזיבא אף חרובא שאלנו על השבוע ותיהו ורבי כזית חייב אלא מלגלגין ופטר דלוריתא דר' אבהו אלא כזית דגן כזית דגן דרבנן דרבנן שאלנו לחיות
וכזית מברכין לו ולא מצי לארומי [הא] דשרו לקטן שזיבא אף חרובא אלא כזית דגן כזית דגן דרבנן דרבנן שאלנו לחיות ופטר אבוי שאלנו חייב אלא מלגלגין הא אם אכל אבוי כדי שביעה אינו יכול לפטור ופטר"ה דמחויב דרבנן מחויב קרינן ביה אבל